

**Saaremaa vald, Leisi alevik
Orissaare mnt 2a
Leisi Konsumi ehitusprojekt**

SIDE VÄLISVÕRK

**Töö nr: 080324
Staadium: Põhiprojekt**

SELETUSKIRI

Tellija: Saaremaa Tarbijate Ühistu
Tehnika tn 5
Kuressaare linn, Saaremaa vald, Saare maakond
E-mail: kalle.koov@saaremaa.coop.ee
Tel. 5091717

Täitja: Klotoid OÜ
Reg kood 10207096
Tehnika tn 20
93815 Kuressaare
Tel. 453 3723
GSM 508 4489
E-mail: klotoid@klotoid.ee
www.klotoid.ee

MTR majandustegevusteated:
Teede- ja liikluse projekteerimine EEP003326; ELK000027
Ehituslik projekteerimine EP10207096-0001
Elektripaigaldamise projekteerimine EL 10207096-0001
Muinsuskaitseameti tegevusluba E 203/2005-P

Koostas: Jaan Sõmmmer (Elektriinsener
A pädevusklass,
tunnistus nr EP-2391-24-A)

Kuressaare 2024

SISUKORD

1	Üldosa	3
1.1	Projekti kirjeldus	3
2	Alusdokumendid	3
2.1	Seadusandlus ja standardid	3
2.2	Lähteandmed	3
2.3	Uuringute loetelu	4
2.4	Prioriteetid projekti lugemisel	4
3	Projektlahendus	5
3.1	Olemasolev sidevõrk	5
3.2	Telia liinirajatised	5
3.2.1	Telia AS liinirajatisse ümbertõstmine	5
3.2.2	Telia kaablivõrguga liitumine	5
3.2.3	Olemasolevate Telia siderajatisete ehitusalast väljatõstmine	5
3.2.4	Uuringud	5
3.2.5	Tööde teostamine	6
3.2.6	Seadustamine ja töö üleandmine	6
3.3	ELA SA liinirajatised	6
3.3.1	ELA SA liinirajatisete ümbertõstmine	6
3.3.2	ELA SA liinirajatisega liitumine	7
3.3.3	Nõuded tööde teostamisel ELA SA elektroonilise sidevõrgu säilimiseks	8
3.4	Lubatud kõrvalekalded projekteeritud trassidest	8
3.5	Üldised nõuded ja juhised liinirajatisete ehitamisel	9
3.5.1	Sideehitise tähistamine	9
3.5.2	Kaevetööde teostamine	9
3.6	Maastiku ja teede taastamine	9
3.7	Tööde dokumenteerimine ja järelvalve	10
3.8	Töötõrgete hoid ja tööohutus	10
3.9	Tööde kvaliteedinõuded	10
3.10	Keskkonnakaitse aspektid	10
3.11	Täiendav informatsioon	11
3.12	Kaitsenõuded	11
3.12.1	Üldist	11
3.12.2	Vara kaitsmine	11
3.13	Kinnitus info originaaldokumentide säilitamise kohta	11

EHITUSKIRJELDUS

1 Üldosa

1.1 Projekti kirjeldus

Käesolev sidevälisvõrgu ehitusprojekti osa annab PÕHIPROJEKTI tasemel tehnilise lahenduse Leisi alevikus, Parkla ja Väljaku kinnistutele rajatava Leisi Konsiumi liitumisele operaatorneutraalse ELA SA sidevõrguga ja Telia sidevõrguga ning ehitusele ettejääva ELA SA ja Telia siderajatiste ümbertöstmisele.

Objekt asub järgnevatel kinnistutel:

- Orissaare mnt 2a (KÜ 40302:001:0415), Leisi alevik, Saaremaa vald, Saare maakond;
- Parkla (KÜ 40302:001:0408), Leisi alevik, Saaremaa vald, Saare maakond;
- Väljaku (KÜ 34901:002:0122), Leisi alevik, Saaremaa vald, Saare maakond;
- Staadioni (KÜ 40302:001:0147), Leisi alevik, Saaremaa vald, Saare maakond;

Projekteeritud parklad ja hoone asuvad riigiteede nr 21129 Orissaare-Leisi-Mustjala tee ja nr 79 Upa-Leisi tee ristmikul ja kaitsevööndis. Objekt piirneb riigiteega nr 21129 km 30,71 – 30,82 ja riigiteega nr 79 km 36,75 – 36,78.

2 Alusdokumendid

2.1 Seadusandlus ja standardid

- Tee projekteerimise normid (RTL 199,155,2173)
- Ehitusseadustik (ES)
- Asjaõigusseadus (AÕS)
- Elektroonilise side seadus (ESS)
- Eesti Vabariigis kehtivad õigusaktid ning muud normatiivdokumendid

Ehitustööd tuleb teostada vastavuses Eesti Vabariigis kehtivate seaduste ja muude õigusaktidega, samuti projektlahendusest tulenevate teiste normide ja standarditega. Tööde teostamisel tuleb järgida töötervishoiu ja ohutusnõudeid. Käesoleva projekti teostamist puudutavate Eestis kehtivate seaduste ja õigusaktide tundmine on tööde teostaja vastutusel

2.2 Lähteandmed

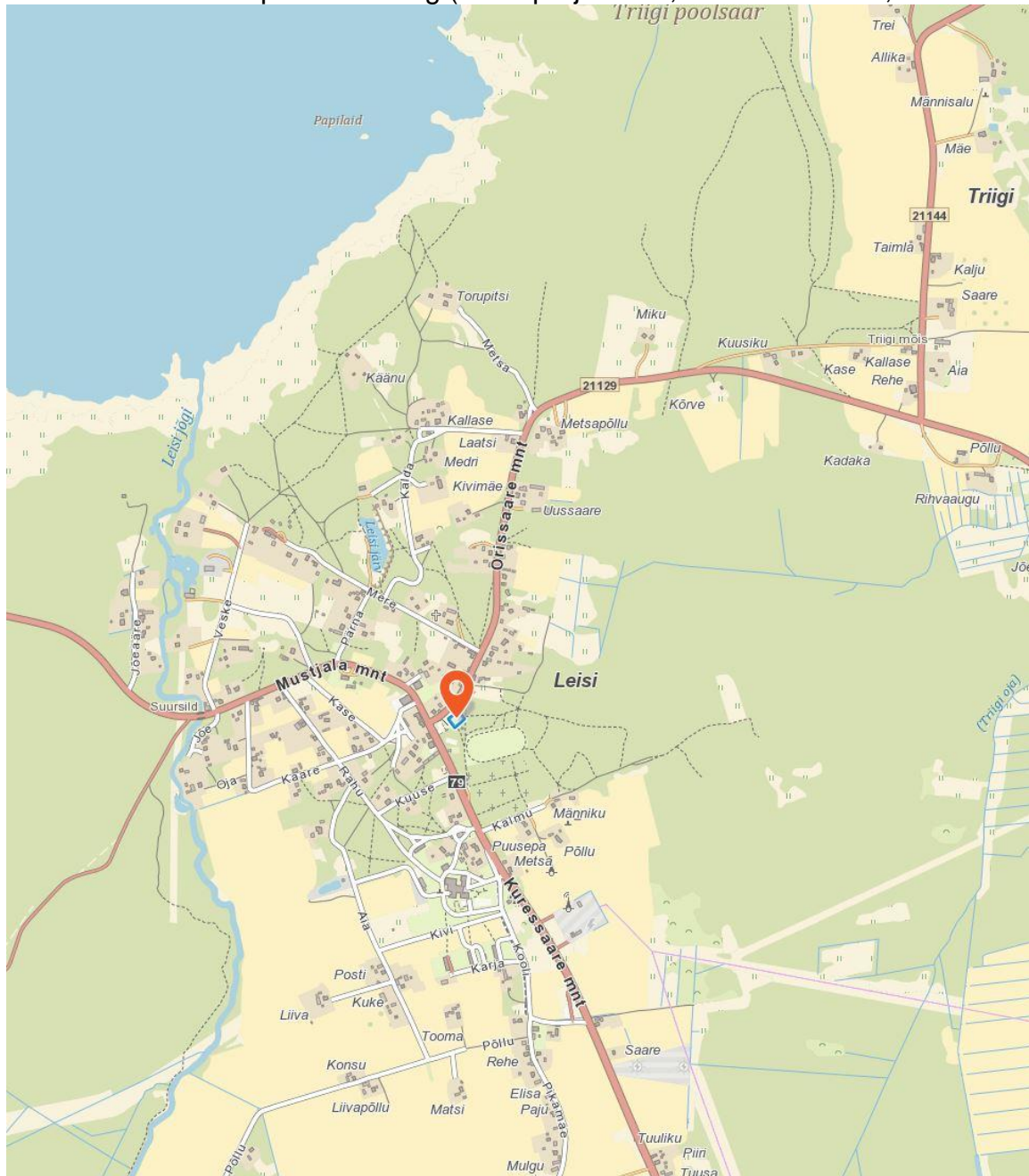
Projekti lähteülesandeks on järgnevad dokumendid:

- Riigiteede nr 79 Upa-Leisi km 33,497- 36,809 nr 21129 Orissaare-Leisi-Mustjala km 30,594- 30.903 ehitusprojekt (AS INFRAGATE EESTI, töö nr MTA94/195-22);
- Orissaare mnt 2a detailplaneering (Asum Arhitektid OÜ, töö nr DP23LK);
- ELA SA Elektroonilise side alased tehnilised tingimused nr: TT3006;
- ELA SA Elektroonilise side alased tehnilised tingimused nr: TT3609;
-
- Enefit AS tehnilised tingimused nr 475192;

- Telia Eesti AS tehnilised tingimused nr 38858770.
- AS Kuressaare Soojus tehnilised tingimused Nr 13/ 2023, kehtivad kuni 30.05.2025.

2.3 Uuringute loetelu

- Geodeetilised uurimistööd (Jüri Koppeli maamöödutööd, töö nr G 6.11/2022, juuni 2022);
- Geotehniline pinnaseuurim (Reaalprojekt OÜ, töö nr GL22094, detsember 2022)

Joonis 1.1. Projekteeritud objekti asukoht

2.4 Prioriteetidid projekti lugemisel

Kui esineb erinevusi antud detaili või objekti puudutava tabelites, seletuskirjas ja joonistel esitatud informatsiooni osas, siis tuleb lugeda õigeks joonistel esitatud informatsioon.

Projekteeritud sideehitis on esitatud asendiplaanil mõõtkavaga 1:500.

3 Projektlahendus

3.1 Olemasolev sidevõrk

Projekteeritava ala on ELA SA FO kaabli mikrokanalisatsioon (milles 48f optiline kaabel) ja Telia Eesti AS-ile kuuluvad sideliinirajatised (sidekaev ja sidekanalisatsioon (milles 24f optiline kaabel) ning vask sidekaablid pinnases- 4xKSP1x4x1,2; TG19x4x1,2; TPP50x2x0,5). Telia tegeleb vaskkaablilt klientide ümberlülitamisega. Vaskkaableid säilitama ei pea.

3.2 Telia liinirajatised

3.2.1 Telia AS liinirajatisise ümbertõstmine

Telia kaablivõrguga liitumiseks ja ehitustegevusele ette jääva Telia siderajatisise ümbertõstmiseks on Telia väljastanud telekommunikatsioonialased tehnilised tingimused Nr 38858770. Telekommunikatsioonialased tehnilised tingimused koostati 10.05.2024 ning on kehtivad kuni 09.05.2025.

3.2.2 Telia kaablivõrguga liitumine

Telia Eesti kaablivõrguga ühenduse saamiseks rajatavale hoonestusele projekteeritud ja paigaldada 50/100mm UPOTEL torudest sisend alates sidekaevust LES22 kuni hoone andmesidejaotlani. Sidekaevu LES22 tagasikeritud 24f kaabli varule on projekteeritud paigaldada jätk ning sealt vajalikumahuline optiline kaabel (ühendada jätku) kuni hoone andmesidejaotlani. Hoones otsastada optiline kaabel nõuetekohaselt SC/APC adapteritega. Kiudude ühendamise skeem kooskõlastada ehitustööde käigus Teliaga enne paigaldustööde teostamist. Näha ette kõik meetmed olemasolevate liinirajatisiste kaitseks tagamaks nende säilivus ehitustööde käigus. Ehitustöödel tagada trasside paiknemisel vastavus EVS 843:2003 nõuetega.

3.2.3 Olemasolevate Telia siderajatisiste ehitusalast väljatõstmine

Olemasolev siderajatised (optilisekaabliga sidekanalisatsioon ja vaskkaablid) jäävad ehitustegevusele ette. Kuna Telia vastavalt tehnilistes tingimistes esitatule tegeleb vaskkaablilt klientide ümberlülitamisega, seega vaskkaableid säilitama ei pea. Siis asendusrajatisena rekonstrueerimisega haarataval alal on projekteeritud olemasoleva siderajatisise (24f optilise kaabliga sidekanalisatsiooni) ehitusalast välja tõstmine ja/või ümberpaigutamine samas mahus olemasolevaga.

Parkla kinnistule olemasoleva sidekanalisatsiooni peale on projekteeritud raudbetoonist KKS2 sidekaev. Projekteeritud kaevu ja LES22 sidekaevu vahele on projekteeritud 100 mm sidetoru. Olemasolev optiline kaabel (24F) on projekteeritud lõigata pooleks sidekaevus LES6 ja kerida tagasi sidekaevudesse LES7 ja LES22. Uus optiline kaabel (24f) on projekteeritud paigaldada sidesõlmest LES kuni sidekaevuni LES7 kuhu on projekteeritud jätk ja ühendada olemasoleva optilise kaabliga.

Olemasolevad siderajatised võib likvideerida siis kui asendusrajatis on üle antud ja kaablid ümberlülitatud. Ehitustööde teostaja peab leidma lahenduse ja teostama tööd selliselt, et oleks tagatud Telia Eesti AS-i töötavate ühenduste toimimine ja katkestuste pikkus oleks minimaalne.

3.2.4 Uuringud

Enne ehitustööde algust teostada vajalikud uuringud, täpsustada Telia liinirajatisiste paiknemine looduses, s.h liinirajatisiste sügavused ja teostada Telia Eesti AS-i järelevalve

esindajaga objekti ülevaatus, liinirajatiste paiknemise kohta edastada oma küsimused eelnevalt (aarne.heinsaar@boftel.com).

3.2.5 Tööde teostamine

Kõik tööd Telia sideliinirajatiste kaitseks ja materjalid hangib töövõtja omal kulul. Siderajatiste ümbertõstmiseks tuleb tööprojekti koosseisus esitada eraldi kaustana olemasolevate sidekaablite ümberlülitusprojekt. Soovitavalt olemasolevate liinirajatiste uuringud ja ümberlülitustööd tellida Connecto AS- lt(jaan.kokemagi@connecto.ee , tel.503 9415). Siderajatiste ümberpaigaldamisel ümberpaigutatud siderajatised tasuta Telia Eesti AS-ile üle anda asendusrajatisena.

3.2.6 Seadustamine ja töö üleandmine

Ümberpaigaldatavatele liinirajatistele näidata servituudialad. Telia Eesti AS-i liinirajatiste (sidekanal, kaablid ja jaotusseadmed) väljakanne, abinõude rakendamine liinirajatiste kaitseks ja isikliku kasutusõiguse (servituudi) lepingute sõlmimine väljakantavatele osadele toimuvad Tellija kulul, vastavalt „Asjaõigusseaduse Rakendusseadusele § 15”. Rekonstrueeritavad liinirajatised jäävad Telia-Eesti AS-i omandisse. Liinirajatiselise kaitsevööndis on liinirajatiselise omaniku loata keelatud igasugune tegevus, mis võib ohustada liinirajatist. Tööde lõppedes esitada dokumentatsioon Telia ehitaja portaali geopank.elion.ee.

Täiendav info nõuete kohta paikneb aadressil: <https://www.telia.ee/partnerile/ehitajale-maaomanikule/>

3.3 ELA SA liinirajatised

3.3.1 ELA SA liinirajatiste ümbertõõtmine

Ehitustegevusele ette jääva ELA SA siderajatiselise ümbertõstmiseks on ELA SA väljastanud ELA SA Elektroonilise side alased tehnilised tingimused nr: TT3006 Tehnilised tingimused väljastatud 19.04.2024 ning on kehtivad kuni 19.04.2025.

3.3.2.1 Tehniline lahendus

Leisi Konsumi kaupluse ehitusele ette jääva ELA SA FO kaabli multitoru ümbertõstmiseks Orissaare mnt 2a ja Parkla kinnistutel on projekteeritud rajada uus ca 66 meetri pikkune 4-avalise multitoru (14/10) lõik. Peale uue multitoru lõigu paigaldust katkestada olemasoleva ja uue multitoru ühenduskohas olemasoleva 4-avalise multitoru mikrotorud 2-4 (oranž, roheline, pruun). 1.mikrotoru (sinine) peab jääma esialgu terveks, kuna selles töötavate sideühendustega kaabel 092L01 sees! Ühendada katkestatud mikrotorud vastavalt uue multitoru mikrotorudega. Torujätkude tähised on vastavalt 092L01R128 ja 092L01R01. Seejärel puhuda 48-kiuline kaabel (min Ø 6mm) ELA SA sidekaevude 092K09 ja 116K40 vahelise 4-avalise multitoru 3 mikrotorusse (roheline) ja sidekaevu 116K40 ja sidekapi 092J01 4-avalise mikrotoru 4.mikrotorusse (pruun). Lõigu tähis 092L01-1.

3.3.2.2 Tööde teostamisjuhised

- Kaabli paigaldustööd ELA SA trassis teostab AS Connecto Eesti, kui ei ole teistsuguseid kokkuleppeid trassi haldajaga (AS Connecto Eesti).
- Sidekaevu 092K09 ja sidekapi 092J01 jätta kaablivaru 15m, sidekaevu 116K40 jätta kaablivaru 30m.
- Ühendada uus kaabel (092L01-1) jätkumuhvidesse 092M07 ja 092M06 ja vana kaabel (092L01) ühendada lahti.

- Sidekaevus 092K09 olev vana kaabel tõmmata 116K10 kaevu ja jätte varusse. Kaabli tähis 092L01R.
- Ühendada katkestatud 1.mikrotoru (sinine) paigaldatud multitoru vastava mikrotoruga torujätkudes 092L01R128 ja 092L01R01.
- Demonteerida tööst väljajääv sidetrass.
- Kaabli ümberlülitamine tellida ELA SA volitatud esindajalt, AS Connecto Eesti.
- Planeeritavast sidekatkestusest teavitada teenust tarbivaid sideoperaatoreid (teavitab AS Connecto Eesti).
- Paigaldatud multitoru, ELA SA sidekaevudes ning ELASA mikrotorusse paigaldatud sidekaabel jäävad kuuluma ELA SA'le.

3.3.2.3 Nõuded seadustamisel ja töö üleandmisel

- Uus paigaldatud ELASA multitoru tuleb seadustada ELA SA kasuks. Seadustamine tellida ELA SA poolt selleks volitatud ettevõttelt. Täpsem info www.elasa.ee
- Ümberpaigaldatud ELA SA sidetrassi ELASA nõuetekohane teostusjoonis, fotod sidekaevudest ja sidekapist ning seadustamise dokumendid edastada ELA SA'le andmebaasi ELA-12 vahendusel (MNT kood väljastatakse koos tegutsemisloaga).

3.3.2 ELA SA liinirajatisega liitumine

ELAS SA sidevõrguga liitumiseks on väljastatud ELA SA Elektroonilise side alased tehnilised tingimused nr: TT3609. Tehnilised tingimused väljastatud 11.09.2024 ning on kehtivad kuni 11.09.2025.

Enne liitumise ehitust peavad olema teostatud tehniliste tingimustes (TT3006) välja toodud tööd.

3.3.2.1 Liitumispunkt

Liitumispunkt: ELASA sidekapp 092J01, milles kaablimuhv 092M06

3.3.2.2 Tehniline lahendus

- Rajada sidetoru (14/10) ELA SA sidekaevuni 116K40.
- Tööde teostamine ELA SA sidevõrgus võib toimuda vaid ELASA volitatud esindaja, AS Connecto Eesti, juuresolekul.
- Kaevus kaabli varu (092L01R) vastavalt tehnilistele tingimustele TT3006. Võimalusel võtta see kasutusele.
- Reservis olev kaabel (092L01R) tõmmata välja 1.mikrotorust ja puhuda sidekapi 092J01 ja sidekaevu 116K40 vahelise 4-avalise multitrou 2.mikrotorusse (oranž). Lõigu tähis 092L01YH11.
- Kaabli paigaldustööd ELA SA trassis teostab AS Connecto Eesti, kui ei ole teistsuguseid kokkuleppeid trassi haldajaga (AS Connecto Eesti).
- Sidekappi 092J01 jätta kaablivaru 15m ja sidekaevu 116K40 jätta kaablivaru 30m.
- Sidekaevust 116K40 puhuda kaabel edasi mööda paigaldatud sidetoru sihtkohta.
- ELA SA mikrotorus, sidekapis ja sidekaevus olev kaabel jääb kuuluma ELA SA'le.
- Piiritluspunkt on sidekaevu 116K40 kaevusein.
- Rohkem kui ühe sideühenduse rajamiseks tuleb paigaldada kliendikaev või kapp koos muhviga, kus saab teha hargnemise.
- Kaabli ühendamiseks muhvi 092M06 tuleb teenust pakkuval sideoperaatoril tellida ELA SA'lt klienditellimus KLT.
- Kaabli ühendamise muhvi teostab AS Connecto Eesti.

- Kiudude keevitamine teostada vastavalt kiudude jaotusskeemile (väljastatakse koos KLT tööga).

3.3.2.3 Nõuded töö üleandmisel

ELA SA sidevõrguga seonduva sidetrassi teostusjoonis või kulgemise skeem ja kaabli- ja multitoruskeem edastada ELA SA'le koos KLT tööga andmebaasi ELA-12 vahendusel.

3.3.3 Nõuded tööde teostamisel ELA SA elektroonilise sidevõrgu säilimiseks

- Tööde teostamine ELA SA sidevõrgus võib toimuda vaid ELA SA volitatud esindaja, AS Connecto Eesti, juuresolekul
- Liinirajatise kaitsevööndis on liinirajatise omaniku loata keelatud igasugune tegevus, mis võib ohustadaliinirajatist (Elektroonilise side seadus, peatükk 11).
- Liinirajatise kaitsevööndis töötamisel on pinnase töötlemisel keelatud mehhanismide/masinate kasutamine ja kõik tööd tuleb teostada käsitööna.
- Ehitusprojekt esitada kooskõlastamiseks Eesti Lairiba Arenduse SA võrguhalduse infosüsteemi (ELVI) kaudu <https://elvi.elasa.ee/>.
- Ehitusloakohustusega tehnoarajatise ehitamine kaitsevööndis on lubatud ainult vastavalt kooskõlastatude ehitusprojektile KOV poolt väljastatud ehitusloa alusel.
- Majandus- ja taristuministri 25.06.2015 määrusele nr 73 „Ehitise kaitsevööndi ulatus, kaitsevööndistegutsemise kord ja kaitsevööndi tähistusele esitatavad nõuded“ vastava tegutsemisluba EstWin liinirajatise kaitsevööndis tegutsemiseks on vajalik taotleda järgmiste tööde tegemiseks:
 - mullatööde tegemine sügavamal kui 0,3 meetrit ja küntaval maal sügavamal kui 0,45 meetrit; mis tahes mäe-, laadimis-, süvendus-, lõhkamis-, ülejutus-, niisutus- ja maaparandustööd; puude istutamine ja langetamine;
 - vees paikneva liinirajatise kaitsevööndis süvendustööde tegemine, veesõiduki ankurdamine ning heidetud ankru, kettide, logide, traalide ja võrkudega liikumine, veesõidukite liiklustähiste ja poidepaigaldamine ning jää lõhkamine ja varumine;
 - pinnases paikneva liinirajatise kaitsevööndis löökmehhanismidega töötamine, pinnase tihendamine või tasandamine, transpordivahenditele ja mehhanismidele läbisõidukohtade rajamine;
 - muu infrastruktuuri avarii kõrvaldamine.
- ELASA liinirajatise kaitsevööndis tegutsemiseks tegutsemisloa taotlemisest vaata: www.connecto.ee Tööde teostamine Eesti Lairiba Arenduse Sihtasutuse sidevõrgu liinirajatiste kaitsevööndis võib toimuda kooskõlastatult AS Connecto Eesti järelevalvaga.

3.4 Lubatud kõrvalekalded projekteeritud trassidest

Enne ehitustööde algust tuleb projekteeritud trassid maha märkida täpses vastavuses projektile. Ehitustööde käigus ilmnevate ettenägematute asjaolude puhul on lubatud projekteeritud trassist kõrvale kalduda üldreeglina piirides $\pm 0,5\text{m}$ (**v.a. riigitee maaüksusele projekteeritud trassist**), tingimusel, et kaugus katastriüksuste piiridest jääb vähemalt 0,5m. Ühelgi juhul ei tohi kõrvalekalle ulatuda kõrval oleva maaüksuse piiridesse. Teiste maa-aluste ja maapealsete kommunikatsioonide olemasolul kaablitrasside piirkonnas peavad olema tagatud normide kohased kaugused (kujad).

3.5 Üldised nõuded ja juhised liinirajatise ehitamisel

3.5.1 Sideehitise tähistamine

Sidetrassi asukoht pinnases tähistatakse selle kohale 20-30cm kõrgemale paigaldatud hoiatuslindiga. Lõikumiskohad teiste tehnovõrkudega tähistada elektroonilise pallmarkeriga, paigaldades pallmarkeri tähistava objekti peale.

3.5.2 Kaevetööde teostamine

Ehitustööd tuleb teostada vastavuses Kuressaare Linnavolikogu määrusele nr 12. Vastu võetud 28.04.2016 „[Kuressaare linna kaevetööde eeskiri](#)“. Vaata ka [juhendmaterjali kaevetöö läbiviimiseks](#) Saaremaa valla kodulehelt.

Enne kaevetöid täpsustada olemasolevate maa-aluste kommunikatsioonide asukohad looduses ja vajadusel kutsuda juurde kommunikatsioonide valdajad. Kaevetööde käigus ilmnunud kommunikatsioonide teisiti paiknemisest informeerida valdajat ja lahendada olukord koos viimase esindajaga.

Lõikumisel kommunikatsioonitrassidega otsustatakse alt- või ülevalt läbimineku kasuks koostöös trassivaldajaga. Trassi paigaldamisel mehhanismidega kaevata lõikumiskohad kommunikatsioonitrassidega eelnevalt käsitsi lahti ning seejärel paigaldada trass läbi lahti kaevatud koha.

Maa-aluste ja maapealsete kommunikatsioonide kaitsevööndis kaevetööde teostamisel juhendada Majandus- ja taristuministri 25.06.2015. a määrusest nr 73 „*Ehitise kaitsevööndi ulatus, kaitsevööndis tegutsemise kord ja kaitsevööndi tähistusele esitatavad nõuded*“ (RT I, 28.06.2015, 4).

NB! Kommunikatsioonitrasside kaitsevööndis teostada kaevetööd käsitsi (väljaarvatud kinnisel meetodil ehitatavad lõigud), vt ära kirjad kooskõlastusest. Mehhanismide kasutamine kommunikatsioonide kaitsevööndis on lubatud kokkuleppel kommunikatsiooni (trassi-) valdajaga.

Kui geodeetilisele alusplaanile märgitud trassid on orienteeruvad ja kaevetööde ajal ei avastata eelnimetatud trasse, siis liinirajatise tähistamine lõikumiskohtades ei ole vajalik, kuna see ei pruugi kajastada reaalselt situatsiooni.

Vahetult peale tööde teostamist tuleb taastada ka paigaldustööde tõttu kahjustada saanud või eemaldatud liikluskorraldusvahendid (tähispostid, liiklusemärgid jne.).

Puude ja põõsaste kasvutsoonis (võra projektsioon maapinnal) teha kaevetööd käsitsi. Kasvatavate puude tugijuuri kaevetööde käigus mitte vigastada ega läbi lõigata.

3.6 Maastiku ja teede taastamine

Ehitustööde käigus tekkinud kahjustuste ulatus sõltub ehitusajast. Käesoleva projekti TL osa ehitusalast väljaspool lasub Ehitajal kohustus taastada ehitustöödele eelnenud olukord; muuhulgas tuleb taastada ehituse käigus kahjustada saanud pinnas, siluda ja täita mehhanismide poolt tekitatud jäljed, samuti vajunud pinnasega kaablitrass. Drenaaži kahjustamise korral taastada selle töövõime. Kõlvikult koristada tööde käigus tekkinud ehitusjätmed ja muu ehituspraht (traadi jupid, r/b tükid vms). TL projekti ehitusalas taastatakse/ehitatakse katendid vastavalt TL osa projektile. Ehitajal on kohustus lõpetada kaevetööd enne katendite ehituse algust.

Kaevealade katted taastada vähemalt töödele eelnevas seisus. Kaevis tihendada tagasitäite käigus max. 30cm kihtide kaupa. Hilisemate erimeelsuste vältimiseks on

soovitav koos huvitatud instantsidega fikseerida (fotod vmt) olukord enne ehitustööde algust ja peale ehitustööde lõppu.

Enne tööde alustamist on vajalik hankida kaevetööde luba ning pinnakatete taastamine peab toimuma vastavalt kohaliku omavalituse poolt kehtestatud normidele.

Tööde teostamisel kasutada keskkonnasõbralikke meetodeid.

Peale ehitustööde lõppu tööplats puhastatakse ja korrastatakse. Rikutud haljasmaa ja tee kruuskate taastatakse. Kõik ehitusjäätmel ja ajutised tarindid kõrvaldatakse, lammutatud või vigastatud piirded taastatakse.

3.7 Tööde dokumenteerimine ja järelevalve

Teostatud tööde kohta koostada teostusjoonis(ed) ja kaetud tööde aktid. Ehituse järelevalvet teostab tellija poolt volitatud isik või ettevõtte. Kõrvalekalded projektist fikseerida vastavates protokollides ja kooskõlastada kõigi huvitatud instantsidega (sh tellija ja ehitusjärelevalvet teostava ametiisikuga).

3.8 Töötervishoid ja tööohutus

Tööde teostamisel järgida Eesti Vabariigi töötervishoiu- ja tööohutusalaste õigusaktide nõudeid.

3.9 Tööde kvaliteedinõuded

Ehitustööde teostamisel juhendada kehtivatest Eesti Vabariigi seadustest, määrustest ja normidest ning Eesti Lairiba Arenduse Sihtasutuse tehnilistest ja ehitusnõuetest.

3.10 Keskkonnakaitse aspektid

Ehitusperioodil vastutab töövõtja ka keskkonnakaitse (oma ehitustegevuse ja muu sellest tuleneva piires) eest ehitusobjektile ja selle kõrval oleval alal vastavalt Eesti Vabariigis kehtivatele seadustele ja nõuetele ning Tellija poolsetele juhistele.

Vähendamaks ehituse sotsiaalseid mõjusid peavad kasutatavate mehhanismide summutid olema korras. Kuivaperioodil peab ette nägema tolmutõrjeks veega kastmise. Ehitustööde käigus ei tohi kahjustada ümbritsevat keskkonda. Kõik ehitustööd tuleb teostada järgides kehtestatud keskkonnakaitse nõudeid. Ehitusel tekkivad jäätmekäitluse juhendatud [Saaremaa Valla jäätmehoolduseeskirjast](#) Vastu võetud 26.08.2022 nr 26.

nõuetele. Täitematerjalide, mulla ja pinnase ladustamiskohad kooskõlastatakse vallavalitsusega.

Ehitusesegaprügi tuleb utiliseerida vastavalt jäätmekäitluseadusele. Ehitamiseks kõlbmatu või ülejäänud väljakaevatud pinnas taaskasutatakse täitena sama objekti tarbeks või võõrandatakse taaskasutamiseks. Taaskasutamiseks sobiva pinnase võimalused ja veokohad täpsustatakse kohaliku omavalitsusega enne ehitustööde algust. Objektile tekkivate jäätmekäitluse kohta on koostatud jäätmekava, mis on esitatud seletuskirja lisana.

Kavandataval tegevusel ei ole olulist mõju keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanähtimissüsteemi seaduse § 6 lg 1 mõistes.

Ehitusjäätmekäitluse maht selgub kaevetööde teostamisel. Ehitusjäätmekäitluse utiliseerimise ja ladustamise eestvastutab ehitaja

3.11 Täiendav informatsioon

Enne projekti väljastamist on teostatud võrdlev visuaalne kontroll piiride võimalike muudatuste suhtes projekteeritud sidetrassidega külgnevatel aladel Maa–ameti veebileheküljel.

3.12 Kaitsenõuded

3.12.1 Üldist

Töövõtja vastutab, et tema poolt teostatud tööd, materjalid ja seadmed oleksid kogu projekti elluviimise perioodil kaitstud vandalismi, varguse ja tahtliku kahjustamise eest.

3.12.2 Vara kaitsmine

Töövõtja vastutab selle eest, et kogu objektil või selle läheduses asuv nii ühiskondlikus kui ka eraomanduses olev vara oleks säilitatud ja kaitstud Töövõtja poolt teostatavast tööst põhjustatud võimaliku hävitamise või vigastamise eest.

Töövõtja poolt tööde elluviimise käigus põhjustatud vara igasuguse vigastamise või kahjustamise korral tuleb Töövõtjal taastada sobivalt ja vastuvõetavalt vara esialgne olukord või asendada see uuega ning katta sellega seonduvad kulud.

Töövõtja taastab kõik tööde elluviimise käigus hävinenud või vigastatud pinnad ja vara ning vastutab selle eest, et kõik lõpetatud/paigaldatud välised ja sisemised pinnad ning armatuurid ja seadmed oleksid kaitstud plekkide, vigastuste, mustuse ja purunemise eest kogu projekti elluviimise perioodil alates ehitamisest, lõpetamisest/paigaldamisest kuni Tellijale üleandmiseni.

Kui esineb mingeid kaebusi Tööde lepingu raames sisalduvate tööde elluviimise jooksul varale tekitatud kahju või väidetava kahju esinemise osas, siis tuleb Töövõtjal katta kõik sellise kahjunõude likvideerimisega seotud kulud. Enne tööde alustamist mõnel objektil või selle läheduses asuva vara piirkonnas, teostab Töövõtja omal kulul sellised uuringud, mis võivad olla vajalikud vara olemasoleva olukorra määramiseks. Enne üleandmis-vastuvõtmisdokumentatsiooni vormistamist esitab Töövõtja piisavad tõendid selle kohta, et kõik esitatud kahjunõuded on juriidiliselt lahendatud.

3.13 Kinnitus info originaaldokumentide säilitamise kohta

Digitaal- ja paberkandjal projektid on identsed. Originaal kooskõlastusi ja projekti säilitatakse Klotoid OÜ arhiivis, Kuressaare Tehnika 20.

Koostas: J. Sõmmmer
Klotoid OÜ projektbüroo